

NİSAN AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 Mayıs 2023

Özet

Tüketici fiyatları nisan ayında yüzde 2,39 oranında artmış, yıllık enflasyon 6,83 puan azalışla yüzde 43,68 seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde yıllık enflasyon tüm ana gruplarda düşüş kaydetmiştir. Aylık enflasyonun seyrinde bir önceki ayda olduğu gibi gıda ve hizmet grupları öne çıkarken, enerji fiyatları belirgin bir oranda gerilemiştir. Gıda fiyatları temelde kırmızı ve beyaz et ile işlenmiş et ürünlerinin öncülüğünde tarihsel nisan ayı eğiliminin üzerinde artış kaydetmiştir. Hizmet grubunda ise aylık fiyat artışları alt gruplar genelinde gözlenirken grubun tüketici yıllık enflasyonuna düşürücü etkisi 0,57 puan olmuştur. Enerji grubu fiyatları olumlu seyreden dış fiyat hareketlerinin yansımalarıyla önemli ölçüde gerilemiştir. Nisan ayında üretici fiyatları, enerji fiyatlarında süregelen azalış eğiliminin desteğiyle sınırlı bir oranda artmış, yurt içi üretici fiyatları yıllık artış oranı 10,34 puan gerileyerek yüzde 55,11 olmuştur. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle aylık artış oranı B göstergesinde yavaşlarken C göstergesinde bir miktar yükselmiş, göstergelerin yıllık enflasyonları sırasıyla yüzde 48,02 ve yüzde 45,48 seviyelerine gerilemiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Nisan ayında tüketici fiyatları yüzde 2,39 oranında artmış ve yıllık enflasyon 6,83 puan azalarak yüzde 43,68'e gerilemiştir (Grafik 1 ve Tablo 1). Yıllık değişim oranı B endeksinde 4,09 puan düşüşle yüzde 48,02, C endeksinde 1,88 puan azalışla yüzde 45,48 olmuştur (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bu dönemde ana grupların tamamında düşüş yaşanmıştır. Bir önceki aya göre gıda ve alkolsüz içecekler, enerji, temel mallar, hizmet ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 2,91; 2,15; 0,92; 0,57 ve 0,28 puan azalmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artışlar önceki aya kıyasla B endeksinde yavaşlarken, C endeksinde bir miktar yükselmiştir (Grafik 3). Fiyat artışları, B endeksinin oluşturan gruplardan hizmet sektöründe bir önceki aya kıyasla güçlenirken, temel mallarda ılımlı seyrini korumuş, işlenmiş gıda grubunda ise zayıflamıştır (Grafik 4).

Hizmet fiyatları nisan ayında yüzde 3,89 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 1,31 puan azalarak yüzde 58,62 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon ulaştırma grubunda daha belirgin olmak üzere ulaştırma ve lokanta-otel alt gruplarında gerilerken, diğer hizmetler grubunda yatay seyretmiş, kira ve haberleşmede ise yükseliş kaydetmiştir. Haberleşme grubunda aylık fiyat artışı yüzde 8,02 ile yüksek bir oranda gerçekleşmiş ve bu gelişmede cep telefonu ile yapılan görüşme ile internet ücretlerindeki artışlar belirleyici olmuştur. Başta kırmızı et olmak üzere son dönem gıda fiyatlarındaki görünümle birlikte lokanta-otel grubunda aylık fiyat artışları yüksek seyrini korumuştur. Ulaştırma hizmetleri aylık fiyat artışı karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığında artışın etkisiyle yüzde 3,08 olarak gerçekleşmiş, bu grupta yıllık enflasyon yüzde 45,44'e gerilemiştir. Diğer hizmetler alt grubundaki aylık fiyat artışları genele yayılırken geçen ayın ardından bu dönemde de paket tur fiyatlarında gözlenen yükseliş öne çıkmıştır. Kira alt grubunda aylık artış yüzde 4,37 seviyesinde iken yıllık enflasyon yüzde 66,76 oranına yükselmiştir.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 2,42 puan düşerek yüzde 34,16 seviyesine gerilemiştir. Nisan ayında yıllık enflasyon tüm alt gruplarda düşüş kaydetmiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) aylık bazda yüzde 3,05 oranında yükselirken, alt grup yıllık enflasyonu 2,74 puan azalışla yüzde 37,47 olmuştur. Nisan ayında, fiyat artışları otomobil (yüzde 4,32) ve beyaz eşya kalemlerinde (yüzde 3,52) güçlenmiş, mobilyada (yüzde 1,70) ise yavaşlamıştır. Diğer temel mallarda fiyatların aylık artışı yüzde 1,09 ile bir önceki aya kıyasla zayıflamış, bu alt grupta yıllık enflasyon 1,15 puan gerilemeyle yüzde 43,33 olarak gerçekleşmiştir. Yasal karlılık baremlerinde mart ayı ortasında gerçekleşen düzenlemenin sarkan etkisiyle fiyatları yüzde 5,36 oranında artan ilaçlar, alt grup içinde öne çıkan kalem olmuştur. Yeni sezon geçişinin yaşandığı giyim ve ayakkabı grubunda fiyatların aylık artış oranı yöntem değişikliğine de bağlı olarak (yazlık ürünlerin endekse giriş ayının nisan ayından mayıs ayına kayması) ılımlı seyretmiştir.

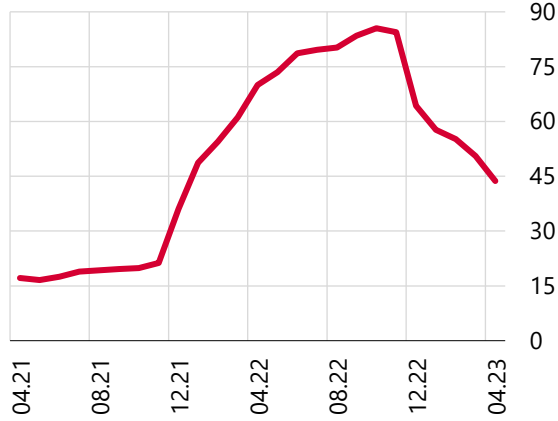
Enerji fiyatları nisan ayında yüzde 3,86 ile yüksek bir oranda gerilemiş, grup yıllık enflasyonu 14,47 puanlık düşüşle yüzde 21,19 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik 7). Bu gelişmede, meskenlere yönelik elektrik fiyatlarında yapılan yüzde 15'lik indirim belirleyici olurken, tüp gaz (yüzde -4,66) ve akaryakıt (yüzde -1,24) fiyat gelişmeleri aylık düşüşe katkı sağlayan diğer kalemler olmuştur.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları nisan ayında yüzde 3,95 oranında artmış, yıllık enflasyon 13,97 puan azalarak yüzde 53,92 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 13,24 puan düşüşle yüzde 52,70'e, işlenmiş gıdada ise 13,93 puan düşüşle yüzde 57,75 seviyesine gerilemiştir (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış veriler bu dönemde sebze fiyatları kaynaklı olarak taze meyve ve sebze fiyatlarında artışa işaret etmiştir. Taze meyve ve sebze dışı işlenmemiş gıda grubunda kırmızı ve beyaz et fiyatlarındaki belirgin yükselişler devam etmiştir. İşlenmiş gıdada aylık enflasyon (yüzde 0,97) ılımlı seyretse de et fiyatlarındaki artış paralelinde işlenmiş et ürünleri fiyatlarında yükseliş devam etmiştir. Ekmek ve tahıl fiyatlarındaki artış ise son iki yılda kaydedilen en düşük oranda gerçekleşmiştir.

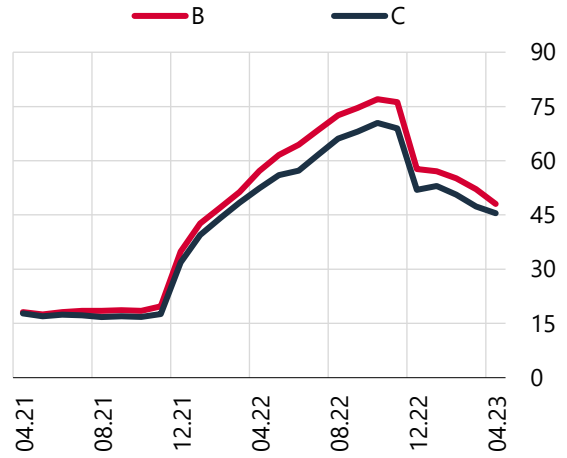
Yurt içi üretici fiyatları nisan ayında yüzde 0,81 oranı ile sınırlı bir artış kaydetmiş, yıllık enflasyon 10,34 puan azalarak yüzde 52,11 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Ana sanayi gruplarına göre yıllık enflasyon alt grupların tümünde düşüş kaydederken (Grafik 10), aylık bazda enerji fiyatları sanayi doğal gaz ve elektrik fiyatlarındaki gelişmelere istinaden belirgin azalışını (yüzde -9,72) sürdürmüştür. Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, elektrik-gaz imalatı, tütün ürünleri, rafine edilmiş petrol ürünleri ve kömür fiyatlarında düşüş gözlenirken, metal cevheri, madencilik, gıda, motorlu kara taşıtları ve tekstil sektörlerinde nispeten daha yüksek fiyat artışları gözlenmiştir.

Grafik ve Tablolar

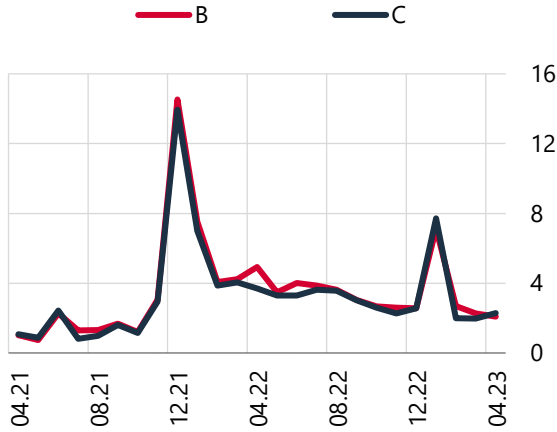
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

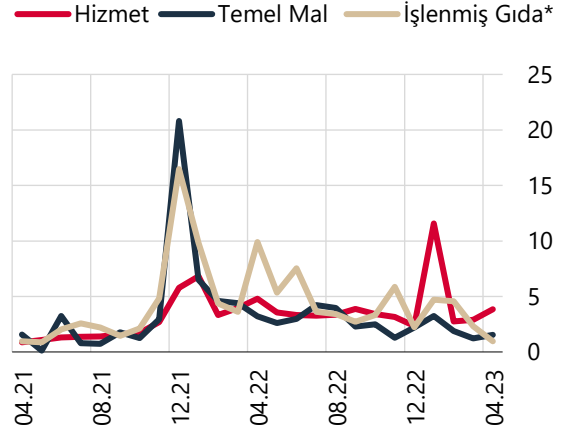
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

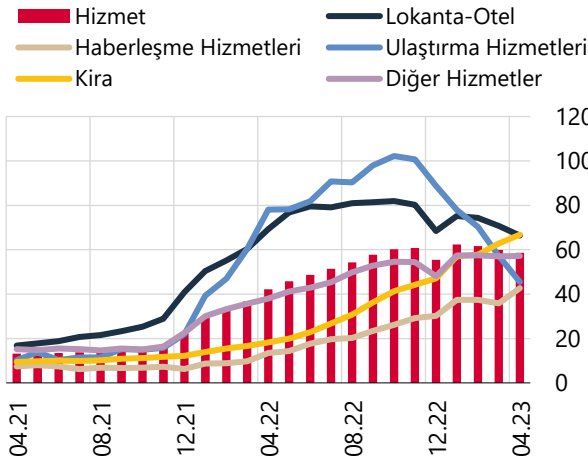

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

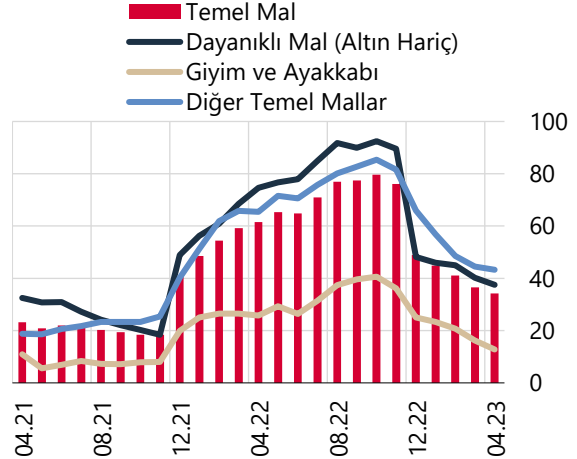

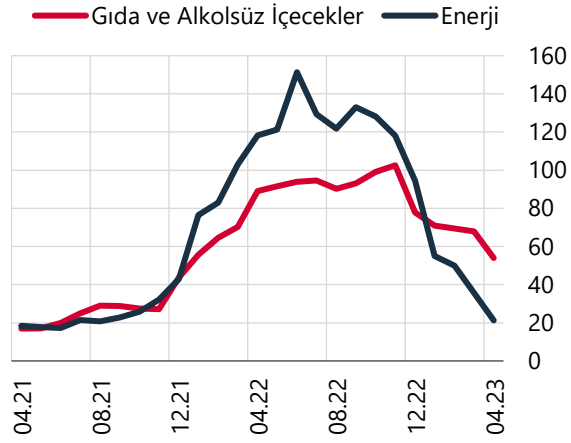
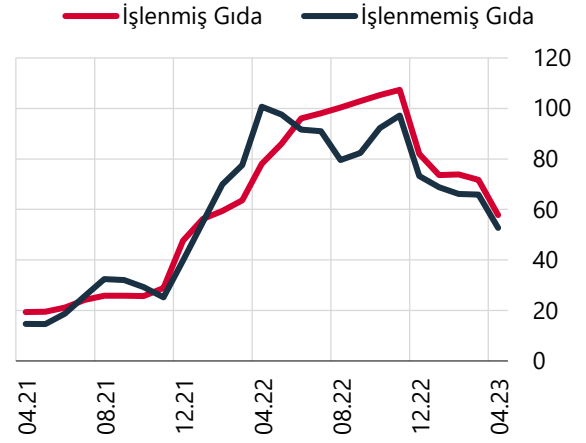
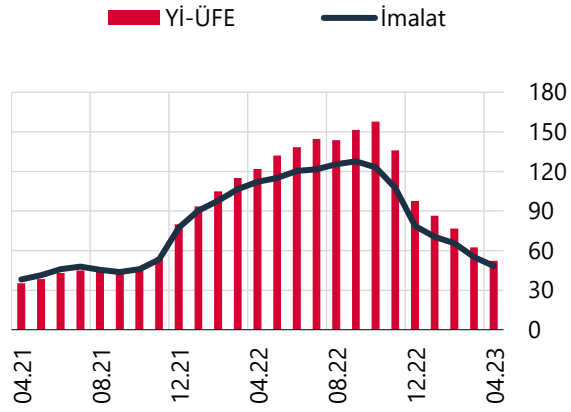
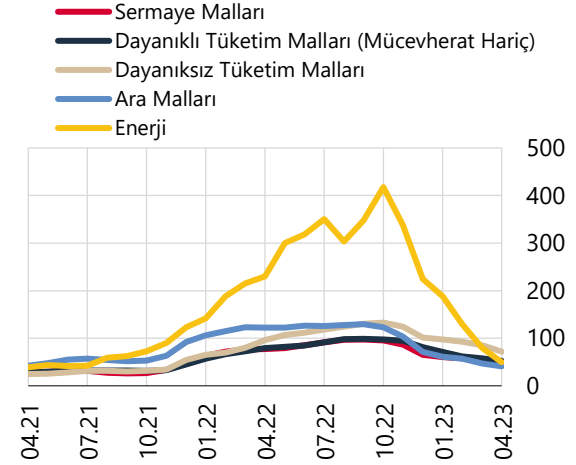
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Nis.23	Nis.22	Nis.23	Nis.22
TÜFE	2,39	7,25	43,68	69,97
1. Mallar	1,80	8,06	38,57	80,44
Enerji	-3,86	7,62	21,19	118,20
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,95	13,38	53,92	89,10
İşlenmemiş Gıda	7,52	16,84	52,70	100,67
Taze Meyve-Sebze	3,32	20,85	16,02	104,77
Diğer İşlenmemiş	9,97	14,30	79,17	96,23
İşlenmiş Gıda	0,97	9,89	57,75	78,09
Ekmek ve Tahıllar	0,86	6,30	49,87	85,81
Diğer İşlenmiş	1,03	11,98	62,11	73,98
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,31	4,24	34,51	61,69
Temel Mallar	2,52	4,37	34,16	61,58
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	3,05	5,11	37,47	74,62
Giyim ve Ayakkabı (*)	3,80	7,02	12,77	25,75
Diğer Temel Mallar	1,09	1,90	43,33	65,44
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,01	4,02	38,21	56,38
Altın	7,12	1,42	34,91	95,74
2. Hizmetler	3,89	4,74	58,62	42,18
Kira	4,37	1,87	66,76	18,18
Lokanta ve Oteller	4,24	6,95	66,41	69,26
Ulaştırma Hizmetleri	3,08	11,35	45,44	78,00
Haberleşme Hizmetleri	8,02	2,86	42,68	13,52
Diğer Hizmetler	2,70	2,68	57,12	37,98
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	2,74	5,58	48,02	57,20
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	3,21	4,54	45,48	52,37
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,74	5,91	43,12	66,33
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	3,25	7,02	43,53	72,19

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Nisan 2023		Nisan 2022	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,81	52,11	7,67	121,82
Madencilik	3,69	2,42	63,87	12,77	125,88
İmalat	83,81	2,54	48,24	7,35	112,08
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	78,48	2,68	50,89	7,51	107,22
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	68,94	2,72	55,09	7,60	102,79
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	11,96	-16,98	50,27	7,99	247,50
Su Temini	0,55	1,63	72,84	14,95	63,17
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,26	41,11	6,50	122,65
Dayanıklı Tüketim Malları		2,32	50,57	5,23	81,33
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,68	52,19	5,47	79,24
Dayanıksız Tüketim Malları		3,57	72,13	11,45	96,37
Sermaye Malı		3,07	51,46	3,35	77,40
Enerji		-9,72	49,93	8,38	229,68

Kaynak: TÜİK.